

kommunale Bestyrelser have. At gennemføre et Lovforslag med Indskrænkning i denne Retning anser jeg ikke for muligt. En anden Sag vilde det være, om der kan opnaas Bempelser. Ved dette Spørgsmaals Afgørelse vilde vel de blive de stærkeste, der lod alt blive ved det bestaaende. Men ogsaa her skal jeg dog sige, at det bestaaende lider af Uklarheder i Retning af, hvor Myndighedens Grænse ligger hos den ene eller den anden Part, saa det dog kunde være ganske hensigtsmæssigt, da vi nu en Gang have med det at gøre, at vedtage en Lov derom, der gav Klarhed paa dette Omraade. Og det kunde jo nok være, at selv om man skulde bringe et lille Offer fra den ene eller den anden Side for at opnaa Klarhed i Retning af, hvor Grænserne for Myndigheden ligge, vilde det dog være noget værd. Jeg skal hyderligere, hvad dette angaar, bemærke, at set fra den konservative Side, hvor man lægger mest Vægt paa at indskrænke Indstillingsretten hos Kommunerne, hyder Lovforslaget dog meget væsentlige Begrænsninger ved Bestemmelsen om, at Læreren skal have undervist i fire Aar, forinden han kan komme i fast Embede, at han skal have opnaaet en Alder af 25 Aar, og endvidere derved, at det har Bestemmelsen om Alderstilletaget, hvilket ogsaa i denne Forbindelse har sin meget store Betydning. Nu kunde det vel være muligt, at man under den fortsatte Behandling af denne Sag hyderligere kunde ændre lidt paa disse Grænser til den ene eller til den anden Side, alt sammen med det Formaal for Øje at opnaa Overensstemmelse om dette navnlig for Sagens Gennemførelse meget vigtige Punkt. Jeg mener, at de Forderungen, de Ønsker, man nævner paa forskellige Sider, fremsættes fra begge Lejre med delvis Berettigelse, men det, det drejer sig om, er, at man hverken fra den ene eller den anden Side binder sig paa en saadan Maade, at man udelukker Muligheden af at føre Lovforslaget igennem. Noget lignende vil jeg bemærke med Hensyn til Spørgsmaalet om den fri Skole. Jeg vil ikke her tilbageholde, at jeg selv personlig er en oprigtig Tilhænger af den fri Skole, og jeg vil blive det endnu mere, hvis dette Lovforslag bliver gennemført. Thi jeg tror, at de, der have gjort Modstand mod de fri Skoler, have forset sig lidt paa denne Sag, Jeg mener netop, at det ogsaa set fra et konservativt Synspunkt vil være af meget stor Betydning, at der oprettes en Mulighed for, at ogsaa den fri Skole kan trives. Har det været saa i de Tider, der ere gaaede, at den fri Skole kan være misbrugt i en Retning, kan det gerne være, at i de Tider, der

ville komme, kan det fra et helt modsat Synspunkt være nødvendigt og berettiget, og der kan ligge noget smukt i, at man opretholder den fri Skole. Jeg skal ikke udvikle dette nærmere, men dog sige, at jeg anser det for meget sandsynligt, at de Stemninger af religiøs og politisk Natur, der have gjort sig gældende i den forløbne Tid, i Fremtiden kunne komme til at gøre sig gældende i modsat Retning, og at den fri Skole netop derfor kan faa sin Betydning, set fra et konservativt Synspunkt. For alvorlige Forældre, som komme til at staa over for en Lærer med radikale Livsanskuelser i politisk eller religiøs Henseende, vil det have stor Betydning, at deres Børn ikke nødvendigvis skulle undervises paa et saadant Sted, men at de have Lejlighed til at søge Undervisning for deres Børn paa Steder, hvor der hersker Anskuelse overensstemmende med deres egne. Jeg tillægger dette ikke saa ringe Betydning og vil derfor for mit Vedkommende lægge Vægt paa, at der ogsaa tages Hensyn til den fri Skole ved dette Lovforslags Afgørelse.

Hvad de politiske, religiøse og andre saadanne Hensyn angaar, vil jeg sige, at vi ikke skulle lukke Øjnene derfor, men vi skulle heller ikke lukke Øjnene for, at disse Opfattelser kunne være væksende. Har der saaledes gjort sig f. Eks. politiske Anskuelse gældende ved Kommuneraadenes Indstillinger af Lærere til de respektive Embeder, kan det ikke nægtes, at der ogsaa fra Autoriteternes Side har været gjort saadanne Opfattelser gældende. Hvad det første angaar, har jeg for ikke mange Aar tilbage oplevet et Eksempel, der for mig har været ganske talende. En Kommune, hvort jeg er ret godt kendt, havde et Embede ledigt, det var i en stærk bevæget politisk Tid, og den kommunale Myndighed lagde megen Vægt paa at faa ansat en Lærer af en vis bestemt radikal Retning, og de opnaaede dette. Men denne Lærerbefættelse havde til Følge, at da man senere i samme Kommune fik to Lærere i ledige, ønskede man ikke at ansætte en Lærer, der fortrinsvis var Politiker, skønt Anskuelse fandelig ikke ere forandrede i det paagældende Sogneraad. Efter de Erfaringer, man har gjort i det første Tilfælde, har man ved de senere Tilfælde lagt Hovedvægten paa at faa ansat en Lærer, der i første Række var Lærer for Børnene; saa kunde det gaa med den anden Side af Sagen, som det bedst kunde. Og det er en Erfaring, som jeg tror, man har gjort forskellige Steder. Jeg mener derfor, at man ikke behøver at frygte for, at hvad der kan have ført til Ensidighed under